مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

پوهاند نصرالله ستانکزی ۲۰۲۴/۰۳/۱۲

برگ های از تاریخ حقوق افغانستان

(قسمت نزدهم)

شکل تدویر دعوی جزایی در عصر امانیه

در عصر سلطنت امان الله شاه ؛ کشف و تحقیق جرم از صلاحیت پولیس (کوتوالی) شناخته می شد . بعداً به محکمه ابتداییه تقدیم می گردید ؛ اقامه دعوی جزایی در پیشگاه محکمه را نیز شخص مدعی العموم که جز تشکیل قوماندانی امنیه بود وان را وکیل قانونی می دانستند ؛ صورت می گرفت .

در دعوی مختلط حق الله و حق العبد ؛ در نخست دعوی حق العبدی از جانب مجنی علیه یا وکیل شرعی او اقامه می گردید در صورتی که مدعی حق العبد دعوی اش را در محکمه ثابت مینمود و قضأ به له او حکم می کرد؛ دعوی اختتام می یافت ؛ اما هرگاه مدعی حق العبد از دعوی انصراف می کرد ویا در صورتی که مدعی مذکور حق اش را ثابت نمی توانست ؛ دعوی حق العبدی مختوم شناخته می شد .

اما هرگاه جرم مستند واقع می گردید و مجنی علیه دعویی را اقامه نمیکرد ،،یا از اقامه دعوی اش انصراف میداد و یا هم آن را ثابت ساخته نمی توانست؛ در اینصورت وکیل قانونی قوماندانی (به اصطلاح امروز څارنوال) به عنوان نماینده دولت و حافظ منافع اجتماع علیه مجرم اقامه دعوی و طبق قوانین موضوعه حکم محاکم اصدار می یافت .

همچنان طبق اصول مروج طرفین دعوی در محاکم حق داشتن وکیل مدافع ، ترجمان و حضور اهل خبره را داشتند.

ناگفته نماند که طبق نظام نامه اساسی دولت علیه افغانستان نافذه سال ۱۳۰۳ خورشیدی پادشاه صلاحیت عفو مجازات را داشت .

برای وضاحت موضوع اینک مثالی از اجراات محکمه ابتداییه کابل در ارتباط یک قضیه قتل غیر عمد که در جریده شماره ۲۲ سنبله سال ۱۳۰۵ خورشیدی نشر گردیده به خوانش میگیریم : در سال گذشته یک نفر آلمانی داکتر شتاییل زاور بعزم سیاحت افغانستان از راه دکه وارد افغانستان گردیده ، و در موقع آمدن بطرف کابل و مرور از حدود خورد کابل و تنگی بتخاک با موتر سایکل ، یک نفر افغان را قتل و به سبب آن محبوس بوده است .

پس از آن که قوماندانی کوتوالی (قوماندانی امنیه) تحقیقات ابتداییه کابل بموجب قوانین عدلیه تقدیم داشت ، جریانات و محاکمات عدلیه در خصوص قضیه اوشروع گردید که خلاصه و نتیجه آن را در سطور ذیل برای استحضار خوانندگان محترم می نویسم:

چون قوماندانی قضیه داکتر زاویر را به عرض محکمه عدلیه رسانید از طرف ورثه مقتول دعوی قتل عمد بر داکتر زاویر دایر گشت و برای ادامهٔ دعوی از طرف ورثه مقتول هم وکیل گرفته شد از طرف داکتر زاویر هم . اما

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

از طرف داکتر زاویر بعلاوه یک نفر مترجم دو نفر وکیل بود یکی افغان که در دانستن قوانین مهارت داشت و یکی آلمانی . داکتر زاویر به قتل افغان اقرار کرد ولی گفت که قتل مذکور غیر عمد و کینه ورزی ، یا تمرد در مقابل قانون مملکتی نبوده و نظر به عفو ورثه مقتول که حق العباد تمام شده..».

بعد از اختتام محکمه در مورد جنبه جزایی آن شاه امان الله مجرم با در نظر داشت صلاحیت قانونی اش بنابه به در خواست رئیس جمهور المان عفو نمود ؛ چنان که در اینمورد آمده است :« نامه دوستانهٔ حشمت مآب رئیس جمهور دولت المان را که برای عفو حق حکومتی از ما آرزو نموده در نظر گرفته راجع به مادهٔ (پنجم نظام نامه اساسی) اختیاریکه برای عفو جرایم بحضور گذاشته شده جزای حبس مشارالیه را که حق الله و تعلق بدولت دارد عفو فرمودم ، شما را امر است که نامبرده را از جزای حبس عفو دانسته رها نماید »

ناگفته نماند که در مقابل این اقدام شاه افغان ؛ رئیس دولت آلمان ضمن ارسال پیامی از این اقدام در نامه مورخ ۴ اگست ۱۹۲۶ میلادی مطابق ۱۲ اسد ۱۳۰۵ خورشیدی ابراز امتنان و تشکری نموده بود.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ